

שמעון פרס (1923-2016)

קורות חיים

שמעון פרס, נשיא המדינה התשיעי, נולד בשנת 1923 בווישנובה, בפולין, תחת השם שמעון פרסקי. בשנת 1934 עלה עם משפחתו לישראל ולמד בבית הספר בבן-שמן, כשהיה בן שבע-עשרה הצטרף להכשרה של הנוער העובד בקיבוץ גבע והיה ממקימיו של קיבוץ אלומות. בשנת 1945 נישא לסוניה גלמן, בתו של המורה לנגרות בפנימיית בן שמן, שהייתה אז חיילת משוחררת מהצבא הבריטי. ב-1947 הצטרף פרס ל"הגנה" והוצב במפקדתה הראשית ועם קום המדינה עבר לשרת במשרד הביטחון.

ב-1952 מינה דוד בן-גוריון את פרס למנכ"ל משרד הביטחון בהיותו בן 29 בלבד. בתפקידו זה עסק בעיקר בהצטיידות צה"ל באמצעי לחימה ובפיתוח התעשיות הביטחוניות. בעת כהונתו הוא פעל לחיזוק היחסים בין ישראל לצרפת, פיתח את יכולותיה האסטרטגיות של ישראל והוביל את ההכנות לקראת מבצע סיני ב-1956. 3 שנים לאחר מכן, נבחר לראשונה לכנסת מטעם מפא"י ושימש כסגן שר הביטחון. עם הקמת רפ"2 עבר בעקבות בן גוריון אל שורותיה. בממשלות ישראל השונות שימש כשר לקליטת עלייה, שר התחבורה, שר התקשורת, שר ההסברה, שר הביטחון, שר הפנים, שר החוץ, שר האוצר, השר לשיתוף פעולה אזורי, השר לפיתוח הנגב והגליל, המשנה לראש הממשלה ועוד.

בשנים 1977 ו-1981 התמודד לראשות הממשלה אל מול מנחם בגין והפסיד. בשנת 1984 התמודד מול יצחק שמיר ומפלגות השמאל זכו למספר מושבים זהה לזה של מפלגות הימין. פרס הפך לראש-ממשלת אחדות כחלק מהסכם רוטציה שקבע כי לאחר שנתיים יחליפו בתפקיד מנהיג

¹ מפא"י- מפלגת פועלי ארץ ישראל, הייתה מפלגה ציונית סוציאליסטית שנוסדה ב1930, בראשה עמד דוד בן גוריון, מפא"י הייתה מפלגת השלטון היחידה בישראל מהקמת המדינה ועד לשנת 1977.
² רפ"י- רשימת פועלי ישראל, הוקמה בשנת 1965 ע"י יוצאי מפא"י ובראשם דוד בן גוריון, פילוג זה נוצר בעקבות חוסר הסכמה בין דוד בן גוריון ללוי אשכול שהיה רה"מ באותו זמן.

התאריכון, יצחק שמיר. במהלך כהונתו כראש ממשלה, הוביל תכנית לייצוב המשק, הסיג את צה"ל לקו הגנה חדש בדרום לבנון שנודע כ-"רצועת הביטחון" וביצע עסקת חילופי שבויים גדולה (עסקת ג'יבריל). בשנת 1988 התמודד פרס שוב כנגד שמיר והפסיד.

בשנת 1992 מונה לשר החוץ בממשלתו של יצחק רבין. בתקופה זו קידם פרס ערוץ הידברות חשאי עם ארגון הטרור הפלסטיני אש"ף שבראשו עמד יאסר ערפאת. אש"ף הכריז בשיחות אלו שיתפרק מנשקו ויכיר במדינת ישראל, תמורת נסיגה ישראלית משטחי יהודה, שומרון ועזה והענקת אוטונומיה לפלסטינים. בסופו של דבר היוו הסכמות אלו את הבסיס להסכמי אוסלו, שהובילו להקמת הרשות הפלסטינית בחלק משטחי יהודה, שומרון ועזה בראשות ערפאת ואנשי אש"ף. על צעד זה זכה פרס, לצדם של יאסר ערפאת ויצחק רבין, בפרס נובל לשלום. בנובמבר 1995 לאחר רצח רה"מ יצחק רבין מונה פרס לממלא מקום ראש הממשלה.

ביוני 2007, נבחר פרס לנשיאה התשיעי של מדינת ישראל ובכך סיים קריירה רצופה בת כ-48 שנים כחבר כנסת. כהונתו כנשיא התאפיינה בעיסוק אינטנסיבי בתחום המדיני. במהלך כהונתו פועל פרס לחיזוק מעמדה הבין-לאומי של ישראל ולעידוד יזמות טכנולוגית. פרס יזם את כינוסה של "ועידת הנשיא" שמטרתה לדון בעתידה של מדינת ישראל ובעתידו של העם היהודי. בשנת 2014 סיים את כהונתו כנשיא, וקידם את פעילויות "מרכז פרס לשלום" ליוזמות שיתוף פעולה אזרחיות.

פרס נפטר ביום רביעי כ"ה באלול התשע"ו, ה-28 בספטמבר 2016 כשהוא בן 93. במותו הותיר אחריו שלושה ילדים, שמונה נכדים ושלושה נינים.

חלקים מנאום השבעתו של שמעון פרס כנשיא ה-9 של ישראל (15 ביולי 2007)

"...אני ניצב היום נרגש ואסיר תודה על האמון שנתתם בי בשם העם. אמונתכם יקר לי, הוא מטיל עלי חובה גדולה, שאותה אשא עמי כנשיא המדינה ביראה, ובתחושת שליחות עמוקה. אני מתחייב לטפח ללא הרף את אותם חוטי אריג עדינים השוזרים אותנו יחד כאומה, כאשר יש בתוכנו בעלי דעות שונות הנאבקים עליהן בחירוף דעת, **וצריך לזכור תמיד שאנו בניה ובנותיה של ארץ ישראל אחת.** אין לנו, ואנו לא מחפשים, ארץ אחרת. ... נפלה בגורלי זכות שאין שנייה לה, לשרת תחת גדול היהודים שידעתי – דוד בן גוריון. ממנו למדתי שמגדול המצוקה נגזר גודל הישועה. שאין דבר חכם יותר בחיים מאשר להעדיף את השיקול המוסרי. למדתי ממנו שבמלחמה אין ברירה. חייבים לנצח. **ולניצחון דרושים אנשים אמיצים וכלים ראויים.** אולם כאשר נוצרת ברירת שלום – אסור להחמיצה.

...לא ידעתי מדוע בן גוריון בחר בי. אבל ידעתי מה הוא מצפה ממני : **להעז ולא להתחרט. לא להיכנע לקושי. לא להיבהל מחזון. לא לפחד מהמחר. לא לעשות שקר בנפשי, או בנפש זולתי...**

..קשה היה לחזות אז שנצטרך להילחם על חיינו, בשבע מלחמות, שתי אינתיפאדות, ובאין ספור קרבות. לעמוד לבד. בנחיתות מספרית, ובבדידות בינלאומית. **מעולם לא אמרנו נואש. ולא הפסדנו מלחמה. וקמנו כל פעם מחדש.** החיינו את שפתינו העתיקה, הקמנו תאי חברה מתקדמים, כמו הקיבוצים והמושבים. גילינו יכולת נדירה בהפרחת השממה. וכושר מדהים ביכולת הביטחונית. היינו חדשנים בתעשייה ומרחיקי ראות ולכת במדע...

...כמעט שישים שנה למדינה. וליבי גאה על מה שעשינו, כולנו ביחד. ועל מה שאנו חולמים לעשות כאיש אחד : לחיות באמונה. לשחר שלום. לבנות עתיד טוב יותר...

...לא דומות להיות נשיא. חלומי כנער היה להיות רועה צאן או משורר של כוכבים... אני יודע
שנשיא אינו מושל, אינו שופט, אינו מחוקק, אבל מותר לו לחלום. להציב ערכים, **לנהוג ביושר**
ובחמלה, בעוז ובחסד...

...אין מקום לדכדוך. הרי העם היהודי הוא זה שהמציא את אי שביעות הרצון. אנו עם שמעולם לא
השלים ולא ישלים, עם רצח, עם שקר, עם אדנות, עם עבדות, עם קיפוח, עם ניצול. עם הרמת ידיים
או דריכה במקום. ומשהקמנו מדינה, עלינו לקיים עקרונות אלה במדינתנו...

...ישראל חייבת להיות לא רק נכס אלא ערך. קריאה מוסרית תרבותית ומדעית לעילוי האדם. כל
אדם. עליה לשמש בית לטוב ולחם ליהודים שאינם ישראלים, כמו לישראלים שאינם יהודים. **וליצור**
הזדמנויות שוות לכל חלקי האוכלוסייה, ללא הבדל דת, לאום, עדה או מין...

...תרשו לי להישאר אופטימי. ותרשו לי להיות חולם בעמו. ותרשו לי להציג את הצד הטוב
שבמדינתנו. וגם אם לעיתים האווירה סתווית, וגם אם היום-יום נראה לפתע אפרורי – הנשיא
שבחרתם לעולם לא יתעייף לעודד, לעורר ולהזכיר – כי האביב הרי ממתין לנו בפתח. האביב בוא
יבוא! ...".
